

Zmaja od Bosne 47b,
71000 Sarajevo,
Bosna i Hercegovina

T ++ 387 (33) 72 14 00
F ++ 387 (33) 66 88 11

E agencija@fba.ba
W www.fba.ba

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

SUPERVIZORSKA OČEKIVANJA U VEZI SA POSTUPANJEM BANAKA U 2024. GODINI

Sarajevo, februar/veljača 2024. godine

Uvod

1. Agencija za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Agencija) objavljuje supervizorska očekivanja u cilju usmjeravanja banaka prema održivom poslovanju, kao i u svrhu ublažavanja rizika i posljedica eksternih poremećaja koji mogu imati negativan utjecaj na ekonomiju i bankarski sistem. Planirane supervizorske aktivnosti opisane u nastavku ovog dokumenta mogu usmjeriti pripreme aktivnosti banaka i rezultirati efikasnijom supervizijom. Redoslijed očekivanja iznijetih u ovom dokumentu ne upućuje na prioritete ili izdvojeni značaj pojedinačnih očekivanja.
2. Geopolitičke neizvjesnosti i dalje su prisutne i nepovoljno utječu na ekonomska očekivanja u Bosni i Hercegovini. Pored eksternih rizika, unutrašnji faktori koji imaju nepovoljan utjecaj na izgled za ostvarenje značajnijeg ekonomskog rasta proizlaze iz trenutne političke situacije, usporene dinamike procesa pridruživanja EU i nepovoljnih demografskih trendova. Agencija procjenjuje da bi harmonizacija razvojnih politika i ubrzavanje procesa pridruživanja EU moglo podstaknuti rast investicija, te u značajnoj mjeri doprinijeti jačanju stabilnosti finansijskog sektora.
3. Rizici za privredna društva u pojedinim sektorima privrede i dalje su naglašeni. Od nivoa ekonomskog oporavaka glavnih trgovinskih partnera ovise poslovni modeli i performanse izvozno orijentisanih kompanija. Rizici za privredna društva mogu nastati i kao posljedica sporog prilagođavanja dinamičnom poslovnom okruženju, gubitka tržišta i nedostataka radne snage. Od banaka se očekuje da imaju dubinsko razumijevanje poslovnih modela važnih dužnika, te strukturiraju finansiranje ovih klijenata u skladu sa njihovim realnim potrebama i mogućnostima.
4. Iako je bankarski sektor Federacije BiH iznimno kapitaliziran i likvidan, pitanje njegove otpornosti može biti aktualizirano u slučaju nepovoljnog razvoja eksternih faktora i poremećaja koji mogu pojačati učinak neočekivanih šokova na privredu i finansijski sistem zemlje. Preventivno i plansko djelovanje svih relevantnih učesnika nužno je za ublažavanje rizika kojima su banke izložene ili bi mogle biti izložene i očuvanje stabilnosti. Postupanje tokom pandemije Covid-19 i šoka rasta kamatnih stopa u EU primjeri su odgovarajuće reakcije bankarskog sektora i Agencije.

Supervizorska očekivanja za postupanje banaka

5. Nivo investicija u privatni i javni sektor je nepovoljan sa slabim izgledima za naredni srednjoročni period. Iako su unapređenje klime za investitore i kvalitetni programi javnih investicija važni faktori koji bi trebali podržati rast ulaganja, uloga banaka u ovom procesu ne može biti zanemarena. Od banaka se očekuje da podržavaju finansiranja održivih kapitalnih projekata kojima će se doprinijeti ekonomskom razvoju zemlje. U ovom kontekstu, potrebno je analizirati moguće modele održivog finansiranja, uz učešće većeg broja banaka ili uz podršku međunarodnih investitora i partnera.
6. Banke bi trebale sa dodatnom pažnjom podržati digitalizaciju poslovanja, što je nužno da bi se u srednjem roku osigurala transformacija poslovnih modela, održao i ojačao tržišni položaj banaka. Osim kreiranja mogućnosti i upravljanja savremenim potrebama korisnika, digitalizacija mora za cilj imati finansijsku inkluziju, upravljanje rizicima i

cjenovno pristupačnije usluge. Cjenovna politika kojom se favoriziraju odgovorni i inkluzivni proizvodi u kombinaciji sa efikasnim upravljanjem rizicima, preduslov je za šire društveno prihvatanje digitalizacije. Osim vlastitih sistema i procesa, od banaka se očekuje da podrže inicijative za digitalizaciju koje mogu biti zahtijevane ili promovisane od strane relevantnih institucija. S obzirom na značaj, društveni utjecaj i ulogu, te infrastrukturu podataka kojima raspolažu, banke imaju značajnu ulogu u procesu digitalizacije društva i ekonomije. U tom kontekstu, uloga banaka mora biti intenzivnije promovisana.

7. Banke bi trebale s posebnom pažnjom pristupiti analizi svake izmjene ili prilagođavanja visine naknada što uključuje, između ostalog, provjeru načina na koji je naknada ugovorena, mogućnosti izmjene i načina obavještanja klijenata, kao i provjere da li je predložena izmjena visine naknade primjerena i u skladu sa stvarnim troškovima. Potrebno je jasnije istaknuti karakteristike, rizike i troškove proizvoda, čija prihvatljivost može biti predmet različitih razmatranja. Na primjer, klijenti i šira zajednica moraju prepoznati troškovnu i cjenovnu prednost proizvoda koji umanjuju potrebu za korištenjem gotovine, papirne dokumentacije, fizičkog prisustva u banci i sl. Adekvatan pristup uključuje pojašnjenja rizika koji su vezani za tradicionalne pristupe obavljanja transakcija i bankarstva, a čija će se uloga u budućnosti zasigurno umanjiti.
8. Agencija snažno podržava inicijative vezane za finansijsku inkluziju. Dinamičan proces razvoja novih proizvoda i tehnologija koje omogućavaju viši stepen finansijske inkluzije se očekuje od banaka kao društveno odgovornih kompanija. Nove i inovativne tehnologije mogu omogućiti dostupnost, cjenovnu prihvatljivost i pružanje bankarskih usluga socijalno osjetljivim kategorijama stanovništva, međutim, finansijska inkluzija ima i širi značaj i ne ograničava se na proizvode koji su samo cjenovno prihvatljivi. Od banaka se očekuje formiranje proizvoda koji jasno upućuju na stavove i transformaciju poslovanja u smjeru upravljanja budućim rizicima i prilagođavanje potrebama tranzicije prema održivoj ekonomiji.
9. Procjenjuje se da bi demografski rizici i nedostatak radne snage mogli predstavljati ključne rizike za ostvarenje značajnijeg ekonomskog rasta Bosne i Hercegovine u srednjem roku. Banke bi trebale biti u mogućnosti pravovremeno identifikovati i izbjeći koncentracije kreditnog rizika prema pojedinačnim izloženostima i posebno izloženim djelatnostima, odnosno sektorima ekonomije, kako bi se pravovremeno ublažili navedeni rizici. Negativne posljedice demografskih rizika na poslovanje banke moguće je ublažiti putem aktualiziranja inicijativa za planiranje upravljanja ovim rizicima, uz saradnju sa širom poslovnom zajednicom i institucijama.
10. Od banaka se očekuje da aktivno učestvuju u inicijativama koje podržavaju tranziciju BiH ekonomije prema „karbonskoj neutralnosti“. Banke bi trebale biti u mogućnosti iskoristiti prilike koje proizlaze iz tranzicije u karbonski neutralnu i kružnu ekonomiju za diverzifikaciju ulaganja i izvora finansiranja, odnosno, jačanje vlastitih poslovnih modela. Razvoj usklađenih finansijskih proizvoda i cjenovnih strategija može potaknuti privredna društva i fizička lica da ranije pokrenu investicije u „zelene“ tehnologije. Banke bi trebale iskoristiti značajne resurse dostupne na međunarodnom nivou za finansiranje tranzicije u „zelenu“ ekonomiju ili dijeljenje rizika ulaganja.

11. Neprilagođeno strukturiranje kreditnih proizvoda po iznosima i rokovima može proizvesti negativne posljedice po tržište i prouzrokovati porast udjela nekvalitetnih kredita. Neadekvatno strukturirano finansiranje sistemski značajnih dužnika može prouzrokovati šire negativne posljedice na ekonomiju zemlje. Ukoliko značajne izloženosti predstavljaju sistemski rizik, a poslovni model privrednog društva iskazuje slabosti, očekuje se da banke aktivno i usaglašeno na nivou bankarskog sektora, učestvuju u aktivnostima na kreiranju adekvatnih modaliteta finansiranja, uključujući i pravovremene restrukture. U ovom kontekstu, pojačani monitoring i analiza održivosti poslovnih modela značajnih dužnika je od ključne važnosti za blagovremeno kreiranje adekvatnih strategija naplate i ublažavanje sistemskog rizika.
12. Implementirani sistemi mjerenja kreditnog rizika ne mogu obuhvatiti sve faktore neizvjesnosti koji utječu na potencijalnu materijalizaciju kreditnih gubitaka. Politički rizici, usporavanje dezinflacije, te i dalje povišen nivo kamatnih stopa u okruženju, faktori su rizika koji uobičajeno nisu uključeni u razmatranje pri izračunu očekivanih kreditnih gubitaka na kolektivnoj osnovi. Očekuje se da banke vrše prilagodbe modela očekivanih kreditnih gubitaka kako bi obuhvatile sve relevantne faktore koji mogu utjecati na nivo kreditnog rizika. Prilagodbe se mogu izvršiti unutar samih modela (engl. *in-model adjustment*) ili nakon primjene modela (engl. *post-model adjustment*), pri čemu korištene pretpostavke moraju biti utemeljene i adekvatno dokumentovane. Gdje je moguće, efekti bi trebali biti procijenjeni na osnovu podatka i kvantitativnih analiza.
13. Banke bi trebale preispitati i unaprijediti metode za identifikaciju povećanog nivoa kreditnog rizika (SICR). Sistemi identifikacije bi trebali biti u najvećoj mjeri automatizovani kako bi se izbjegla necjelovita rješenja koja u adekvatnoj dinamici i obimu ne mogu obuhvatiti cjelokupan portfolio banke, uključujući portfolija sa velikim brojem malih izloženosti i revolving izloženosti. Banke koje u najvećoj mjeri finansiraju privredna društva kratkoročnim kreditnim proizvodima (revolving) trebaju procijeniti njihovo stvarno trajanje i adekvatno formirati očekivane kreditne gubitke za izloženosti u „nivou kreditnog rizika 2“.
14. Posebnu pažnju banke su dužne usmjeriti na sveobuhvatno i efikasno upravljanje rizicima koji proizlaze iz ugovaranja dugoročnih nenamjenskih i zamjenskih kredita fizičkim licima. Rastuća izloženost banaka nenamjenskim i zamjenskim potrošačkim kreditima sa ili bez kolaterala dovodi do koncentracije kreditnog rizika koji bi u situaciji pogoršanih makroekonomskih kretanja mogao prouzrokovati rast nekvalitetnih kredita i sistemskog rizika. Prilikom odobravanja nenamjenskih ili zamjenskih kredita fizičkim licima banke su u obavezi na sveobuhvatan i adekvatan način procijeniti kreditnu sposobnost dužnika, uvažavajući interno propisane kriterije i propise Agencije. Razvoj kreditnog portfolija nenamjenskih i zamjenskih kredita koji nije usklađen sa poboljšanjem makroekonomskih parametara BiH ili nije u vezi sa poboljšanim platežnim kapacitetom klijenata rezultat će dodatnom supervizorskom zabrinutošću, mogućim ograničenjima i dodatnim zahtjevima od strane Agencije. Banke moraju imati potpuno razumijevanje dugoročnih makroekonomskih i drugih efekata potencijalno ekspanzivnih kreditnih politika koje imaju za cilj nagli rast dijelova kreditnog portfolija.
15. Od banaka se očekuje da predvide resurse za razvoj metodologija i alata korištenih za mjerenje finansijskih rizika, prije svega kreditnog rizika, rizika izvora finansiranja i kamatnog rizika u bankarskoj knjizi. Kao podršku ovim sistemima potrebno je razmotriti uspostavljanje funkcije upravljanja podacima proporcionalno veličini i složenosti banke.

Funkcija upravljanja podacima osigurava pouzdanost i efikasnost sistema za sortiranje, organizovanje i grupisanje velikog broja podataka koji su osnova za mjerenje i upravljanje rizicima u banci. Ovo očekivanje je od posebnog značaja u kontekstu novog regulatornog okvira iz segmenta upravljanja kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi koji donosi značajne promjene, te od banaka zahtjeva angažman resursa u cilju uspostavljanja adekvatnog sistema za upravljanje ovim rizikom.

16. Potrebno je da banke prate omjere kolateralne pokrivenosti portfolija komercijalnim i rezidencijalnim nekretninama, te s posebnom pažnjom preispitaju kreditne politike u pogledu korištenih omjera duga u odnosu na vrijednost kolaterala (LTV). Kako bi se na vrijeme poduzele mjere za ublažavanje rizika, potrebno je preispitati najduže rokove otplate stambenih i hipotekarnih kredita, posebno kada se za ove izloženosti ugovara fiksna kamatna stopa. Konzervativno utvrđeni LTV limiti mogu povećati vrijednost imovine banke i ublažiti kreditni rizik u slučaju korekcije cijena hipoteka. Ograničavanje najdužeg ugovorenog roka stambenih i hipotekarnih kredita može ublažiti nivo kreditnog i kamatnog rizika kojem je banka izložena. Postupanje banaka u ovom pogledu će biti predmet pojačanog praćenja od strane Agencije.
17. Korištenje referentne stope troška finansiranja (RSTF) kao promjenljive komponente kamatne stope u novim ugovorima može ublažiti kamatno inducirani kreditni rizik kojem je banka izložena, povećati nivo zaštite korisnika finansijskih usluga i investitora te, ukoliko se obezbijedi dovoljna zastupljenost, ublažiti sistemski rizik. U tom kontekstu, od banaka se očekuje da u narednom periodu uvažavaju korištenje RSTF, čime će osigurati viši nivo zaštite korisnika finansijskih usluga i investitora od arbitrarnih promjena u visini kamatnih stopa koje nisu u vezi sa stvarnim troškovima finansiranja na tržištu u BiH.
18. Banke trebaju ojačati kapacitete za dosljednu primjenu računovodstvenih standarda. Opcije ugrađene u standardizovane bankarske ugovore kao što su mogućnost prijevremene otplate kredita, prijevremene isplate oročenih depozita ili ograničenje promjene kamatne stope potrebno je odvojeno vrednovati od osnovnih ugovora, a kod vrednovanja ulaganja u instrumente mjerene po fer vrijednosti neophodno je uzeti u obzir sve dostupne tržišne informacije. Metoda diskontovanja novčanih tokova efektivnom kamatnom stopom, bez korištenja relevantnih tržišnih informacija, nije primjerena za utvrđivanje fer vrijednosti materijalnih portfolija ulaganja.
19. Neizvjesnost u pogledu budućih makroekonomskih kretanja može za posljedicu imati nedovoljan nivo formiranih očekivanih kreditnih gubitaka, internog kapitala i interne likvidnosti. Očekuje se da banke prilikom procjene očekivanih kreditnih gubitaka razmotre dodjeljivanje većih pondera vjerovatnoće nepovoljnim ishodima, te prilikom testiranja otpornosti na stres za potrebe ICAAP-a i ILAAP-a razviju posebno ozbiljna scenarija stresnih događaja kako bi u što većoj mjeri uključili efekte potencijalne materijalizacije izvanrednih događaja koji se javljaju s vrlo malom vjerovatnoćom, ali sa velikim utjecajem na tržište i bankarski sektor.
20. U vezi sa standardima sprječavanja pranja novca, od banaka se očekuje dosljedna primjena regulative, usvojene nacionalne procjene rizika od PNiFTA u BiH, te smjernica i odluka koje donose nadležni organi. U toku su aktivnosti na usvajanju novog Zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, čiji tekst je usklađen sa Direktivama i Uredbama EU u navedenoj oblasti. S obzirom na posjedovanje ekspertnih znanja u provođenju mjera za otkrivanje sumnjivih transakcija, gdje je primjenljivo, od

banaka se očekuje da u okviru raspoloživih resursa podrže potencijalne inicijative za izgradnju kapaciteta kod drugih obveznika provođenja mjera za otkrivanje i sprječavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, posebno kod lica koja obavljaju izdvojene profesionalne djelatnosti.

21. Uslijed rastućeg trenda zastupljenosti digitalizacije i automatizacije poslovnih procesa koji se oslanjanju na primjenu informacionih tehnologija, od banaka se očekuje da posebnu pažnju posvete identifikaciji sigurnosnih rizika informacionog sistema, uključujući i potencijalne napade iznutra i izvan mreže banke, te da implementiraju preventivne, detektivne i korektivne mjere na smanjenju uočenih rizika. Navedene mjere bi trebale najmanje uključivati adekvatnu analizu rizika informacionog sistema, primjenu kontrola za zaštitu od „cyber“ rizika, te implementaciju i testiranje dostupnosti informacionih sistema za različite scenarije. Uzimajući u obzir da se navedene prijetnje mogu realizovati i putem eksternalizovanih aktivnosti, od banaka očekujemo da se redovno uvjeravaju u adekvatnost kontrolnih okruženja pružaoca usluga, shodno procijenjenom riziku eksternalizovane aktivnosti, a u skladu sa važećom regulativom iz oblasti upravljanja eksternalizacijom.
22. Kako bi se slijedili standardi zaštite korisnika finansijskih usluga, banke trebaju usmjeriti naročitu pažnju i promovisati odgovorne poslovne prakse koje će doprinijeti boljem razumijevanju prava i obaveza korisnika finansijskih usluga. Neophodno je da se odgovarajuće diskusije i obuke po pitanjima zaštite korisnika finansijskih usluga aktualiziraju redovno bez obzira na ustaljene prakse primjene postojećih zakonskih rješenja. Banke moraju dokazati da postoje stalni procesi unapređenja i obuke zaposlenika koji rade na pružanju finansijskih usluga. Banke su dužne korisnicima finansijskih usluga osigurati pravo na prigovor i obeštećenje, te posvetiti posebnu pažnju na organizovanje poslova rješavanja prigovora kao i blagovremene dostave adekvatnih odgovora podnositeljima prigovora.
23. U slučajevima kada banke pored vlastitih usluga korisnicima nude i usluge trećih lica u skladu sa Zakonom o bankama i drugim zakonima, ponuda takvih usluga za korisnike mora biti jasno, dosljedno i nesumnjivo razgraničena u odnosu na usluge banke. Posebnu pažnju ispravnom komuniciranju moraju posvetiti funkcije koje kreiraju sistem internih kontrola banke, kao i kontrolne funkcije. Rizici koji mogu nastati zbog neadekvatnog pristupa promovisanja i prodaje usluga trećih lica smatrat će se pojačanim ili neprihvatljivim operativnim rizikom za banku. Slučajevi u kojima korisnici finansijskih usluga ne mogu napraviti razliku između proizvoda i usluga banke i proizvoda i usluga drugih lica će se smatrati grubim propustima u sistemu internih kontrola.
24. Banke bi trebale preispitati i unaprijediti proces regulatornog i statističkog izvještavanja Agencije. Provjera sistema internih kontrola unutar ovog procesa mora se sprovoditi najmanje kvartalno. Razvoj regulatornog i izvještajnog okvira za banke determinisan je strategijom održavanja ekvivalencije sa regulatornim okvirom EU, što rezultira obavezom podnošenja izvještaja u većem obimu u odnosu na prethodna razdoblja. U tom kontekstu, banke bi trebale napustiti praksu pojedinačnog učitavanja izvještaja u bazu podataka Agencije i implementirati rješenja za automatski unos podataka po izvještajnim modulima koji mogu sadržavati veliki skup pojedinačnih izvještaja. Agencija je omogućila unos i provjeru ispravnosti podataka na nivou izvještajnog modula, te će u narednom periodu biti implementirana rješenja za potpisivanje izvještaja elektronskim potpisom, na nivou izvještajnog modula.

Supervizorski prioriteti i aktivnosti

25. Agencija analizira rizike i prioritete u superviziji kao osnovu za definiranje supervizorskih aktivnosti u kratkom i srednjem roku. Prioriteti predstavljaju smjernice za supervizorske timove i promovišu efektivnost i konzistentnost procesa supervizorskog planiranja. Supervizorski prioriteti su osnova supervizorskog pregleda i procjene banaka (SREP), uzimajući u obzir specifične okolnosti i rizični profil svake pojedinačne banke. Na osnovu analize postojećih i potencijalnih rizika u bankarskom sektoru Agencija je definisala ključne prioritete za 2024. godinu:
- nadzor upravljanja rizikom izvora finansiranja i izvještavanja o pokazatelju neto stabilnih izvora finansiranja,
 - nadzor upravljanja kreditnim rizikom,
 - nadzor internog upravljanja u bankama,
 - nadzor postupanja banaka u segmentu zaštite korisnika finansijskih usluga,
 - nadzor stepena izvršenja mjera iz prethodno obavljenih neposrednih nadzora upravljanja kreditnim rizikom, rizikom likvidnosti i nadzora primjene Odluke o privremenim mjerama za ublažavanje rizika rasta kamatnih stopa,
 - jačanje kapaciteta za vršenje nadzora kamatnog rizika u bankarskoj knjizi i nadzora nad implementacijom standarda upravljanja okolišnim rizicima u bankama,
 - nadzor nad postupanjem banaka kod izmjene visine naknada u segmentu platnog prometa i ugovaranja osnovnog računa,
 - nadzor usklađenosti banaka sa odredbama propisa u segmentu standarda sprječavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, i
 - ciljani nadzori na dostupnosti i sigurnosti informacionih sistema u slučaju „cyber“ napada.

Ciljani nadzor će se uglavnom nastaviti sa fokusom na kreditne izloženosti i portfolija koja su osjetljivija na makroekonomske faktore, poput portfolija osiguranih stambenim i poslovnim nekretninama, te portfolija malih i srednjih preduzeća. Agencija će aktivno nadzirati bankarske prakse rezerviranja prema okviru MSFI 9. Kod banaka kod kojih su utvrđeni značajni nedostaci ili neusklađenosti vršit će se pojačani nadzor.

26. Potpuni postupak supervizorskog pregleda i procjene (SREP) će biti proveden za osam banaka u skladu sa principom proporcionalnosti, osim ukoliko se drugačije ne odredi na osnovu značajnih promjena u poslovnom modelu ili profilu rizika banke. Posebna pažnja pri provođenju SREP-a biće usmjerena na analizu poslovnog modela, interno upravljanje i kontrole, kreditni rizik i kamatni rizik u knjizi banke. Krajnji rezultat SREP-a će biti ažurirane ocjene i kapitalni zahtjevi za banke. Za banke koje nisu obuhvaćene SREP postupkom, provest će se procjena uspostavljenih okvira za internu procjenu kapitala i likvidnosti, procjena kapaciteta oporavka za sve banke, te procjena strategija i operativnih planova za naplatu nekvalitetnih izloženosti za banke čiji je udio nekvalitetnih kredita iznad 5% ukupnog kreditnog portfolija.
27. Agencija će nastaviti aktivnosti na učešću u realizaciji inicijativa koje imaju za cilj unapređenje i razvoj platnih sistema, a jedna od navedenih inicijativa je implementacija ispunjenja uslova za prijem BiH u jedinstveno europsko područje plaćanja (SEPA). Uzimajući u obzir neophodno održavanje ekvivalencije sa EU regulatornim okvirom, nastavit će se aktivnosti na daljnjem usaglašavanju regulative iz oblasti upravljanja informacionim sistemima sa aktom o digitalnoj otpornosti (DORA).

28. Kako bi se ograničili i ublažili dugoročni sistemski rizici koji proizlaze iz strukture i uređenja finansijskog sistema, a koji mogu imati ozbiljne negativne posljedice na bankarski sektor i privredu, Agencija je započela aktivnosti na jačanju makroprudencijalnog okvira za banke. Agencija će preispitivati utvrđene pragove i indikatore za utvrđivanje zaštitnog sloja za strukturni sistemski rizik (SyRB) najmanje jednom godišnje, te nastaviti sa razvojem regulatornih zahtjeva u segmentu makroprudencijalnog okvira i mjera orijentisanih na dužnike (omjer visine troška oplate duga u odnosu na raspoloživi dohodak - DSTI i omjer duga u odnosu na vrijednost kolaterala - LTV).

Zaključak

29. U proteklih nekoliko godina, banke su uspješno poslovale i uz rast makroekonomskih i geopolitičkih rizika. Dobra kapitalna i pozicija likvidnosti, te smanjen udio nekvalitetnih kredita pomogli su bankama da se suoče sa izazovima koji su se pojavili kao posljedica pandemije Covid-19, poremećaja u lancima snabdijevanja, rata u Ukrajini i povišene inflacije. Otpornost bankarskog sektora da podnese značajne ekonomske šokove potvrđena je i nadzornim testiranjem otpornosti na stres koje je provedeno tokom 2023. godine. U srednjem roku, očekuje se nizak rast ekonomske aktivnosti radi sporijeg oporavka ekonomija zemalja EU i usporavanja dezinflacije, dok geopolitički rizici mogu imati dodatni utjecaj na cijene energenata i ostalih ovisnih sirovina. Procjene makroekonomskih varijabli su podložne visokom stepenu neizvjesnosti što se mora uvažiti u procesima upravljanja rizicima. Svaki pristup planiranju i upravljanju rizicima mora uključiti pitanja održivog poslovanja i poslovanja u uslovima značajnih eksternih promjena ili poremećaja.
30. Digitalna transformacija, kao princip upravljanja rizicima, postaje neophodna kako bi se potvrdila održivost poslovnih modela banaka u srednjem roku. Očekuje se da banke alociraju potrebne resurse za digitalnu transformaciju, pri čemu se trebaju zaštititi od „cyber“ rizika i rizika koji proizlaze iz eksternalizovanih aktivnosti, uključujući i rizik koncentracija ključnih usluga kod značajnih pružaoaca usluga na nivou bankarskog sektora. Od organa banke se očekuje da jačaju korporativnu kulturu i kulturu rizika unutar institucija da bi stvorili preduslove za aktivno upravljanje i ublažavanje materijalno značajnih rizika. Sistemi za upravljanje kreditnim rizikom, kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi i rizikom izvora finansiranja moraju biti prilagođeni kako bi obuhvatili sve potencijalne izvore navedenih rizika, a nedostaci u sistemima internog upravljanja, agregacije i izvještavanja o rizicima trebaju biti otklonjeni bez odlaganja. Savremeno upravljanje rizicima ne može biti samo rutinska ili nužna aktivnost, a pitanja upravljanja rizicima moraju biti aktualizirana od strane različitih nivoa upravljanja u bankama. Navedeno uključuje šire diskusije o rizicima koji ranije nisu prepoznati kao materijalni za poslovanje banke.
31. Od banaka se očekuje transparentnost u poslovanju, podrška procesu finansijske inkluzije i aktivno učestvovanje u inicijativama koje podržavaju tranziciju BiH ekonomije prema karbonskoj neutralnosti, za što će Agencija dati puni doprinos i podršku. Finansijska inkluzija se ne odnosi samo na cjenovno i drugo približavanje usluga socijalno osjetljivim kategorijama korisnika, već ima i širi značaj. Digitalna finansijska inkluzija uključuje razvoj novih principa poslovanja koji imaju efekte na društvo, ekonomiju, rizike i održivost bankarskog poslovanja.

32. Banke bi trebale biti u mogućnosti identifikovati značajne izloženosti prema fizičkim i tranzicijskim rizicima koji proizlaze iz klimatskih promjena, te procijeniti utjecaj navedenih rizika na nivo kreditnog rizika, operativnog rizika i rizika likvidnosti. Banke se naročito usmjeravaju ka podršci privrednim društvima i kapitalnim projektima od značaja za ekonomski razvoj, uz održivu i opravdanu profitabilnost, te širu ekonomsku korist za privredu i građane.
33. Agencija će u skladu sa propisanim nadležnostima za nadzor poslovanja banaka u Federaciji BiH i u saradnji sa domaćim institucijama i međunarodnim partnerima nastaviti sa poduzimanjem mjera i aktivnosti na očuvanju i jačanju stabilnosti bankarskog sektora i zaštite deponenata, te unapređenju sigurnog, kvalitetnog i zakonitog poslovanja banaka u Federaciji BiH. Efikasna implementacija ovih mjera i aktivnosti će zavisiti od podrške bankarskog sektora, od kojeg se očekuje prilagođavanje vizija i dugoročno planiranje, te uvažavanje potrebe za društveno odgovornim poslovanjem na tržištu BiH.
34. Agencija očekuje da će izdvojeni rizici, stavovi i očekivanja prezentirana u ovom dokumentu biti obuhvaćena u radu i razmatranjima upravljačkih organa i funkcija banke. U skladu sa specifičnim zahtjevima i gdje je to relevantno, Agencija očekuje i odgovarajuće postupanje banke u odnosu na očekivanja.

AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BIH

